

**Parafia Rzymskokatolicka
pw. Chrystusa Króla w Smolnie Wielkim
Smolno Wielkie 22
66-120 Kargowa**

D E C Y Z J A

Na podstawie art. 89 p. 2, art. 91 ust. 4 pkt 4, art. 7 pkt 1, art. 6 ust.1. pkt 1 lit. c oraz art. 36 ust. 1 pkt 1 i 11 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.) oraz § 13 Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa ora robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (t.j. Dz.U. z 2021r., poz. 81), a także art. 104 ustawy z dnia 14.06.1960 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 572 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 05.07.2024 r. Parafii Rzymskokatolickiej pw. Chrystusa Króla w Smolnie Wielkim

Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków udziela pozwolenia na

prowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich ścian we wnętrzu kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Podlegórzcu, który wpisany jest do rejestru zabytków pod numerem L-259/A, decyzją wojewódzkiego konserwatora zabytków z dnia 04.09.2007r., w zakresie:

1. Malowidła ściennego (fryz pod stropem korpusu, polichromia na ścianie tęczowej, dekoracja malarska w glifie okna nad ołtarzem):
  - 1.1. Usunięcie wtórnych nawarstwień malarskich;
  - 1.2. Dezynfekcja odkrytej zabytkowej powierzchni;
  - 1.3. Podklejenie spęcherzeń tynku zaprawą iniekcyjną mineralną oraz żywicą akrylową;
  - 1.4. Doczyszczanie warstwy malarskiej za pomocą pędzli i włókna szklanego;
  - 1.5. Odsolenie zasolonych obszarów tynku poprzez wykonanie okładów z ligniny;
  - 1.6. Wzmocnienie strukturalnego murowanego i tynkarskiego podłoża poprzez nasączenie preparatami na bazie krzemionki organicznej (w przypadku złego stanu zachowania);
  - 1.7. Konsolidacja warstwy malarskiej z podłożem poprzez zastosowanie środka mineralnego na bazie szkła wodnego lub organicznego na bazie żywicy termoplastycznej;
  - 1.8. Uzupełnienie warstwy tynkarskiej z zachowaniem charakterystycznych faktury tynku z zastosowaniem zaprawy wapienno-piaskowej;
  - 1.9. Uzupełnienie warstwy malarskiej metodą graficzną z użyciem farb na spoiwie w postaci roztworu alkoholowego paraloid B 82 o zbliżonych właściwościach wizualnych do oryginału;

Należy wykonać próby uzupełnień z udziałem przedstawiciela Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w celu akceptacji.

2. Pozostałych obszarów ścian bez polichromii:
  - 2.1. Usunięcie odspojonych, luźnych lub zdegradowanych partii tynku nie posiadających wartości historycznych;
  - 2.2. Usunięcie tynków cementowych ze strefy przyziemia korpusu, do wysokości otworów okiennych;
  - 2.3. Dezynfekcja porażonych biologicznie partii muru i tynku preparatem bezbarwnym;
  - 2.4. Uzupelnienie ubytków muru materiałem ceglany lub kamiennym, historycznym (bez zanieczyszczeń oraz zasolenia) lub nowym o formacie odpowiadającym oryginałowi z zastosowaniem zaprawy odpowiadającej właściwościami zaprawy zastosowanej w obiekcie;
  - 2.5. Zastosowanie tynków renowacyjnych w obszarach silnie zawilgoconych w dolnych partiach muru;
  - 2.6. Uzupelnienie wyprawy tynkarskiej w miejscach ubytków w technice i o fakturze zbliżonej do oryginału;

Należy wykonać próby uzupełnień z udziałem przedstawiciela Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w celu akceptacji.

- 2.7. Malowanie uzupełnionych powierzchni tynku w kolorystyce oryginału, ustalonej na podstawie wyników badań konserwatorskich – Keim Exclusiv 9351, 9312, 9310, 9271;

Należy wykonać próby kolorystyczne z udziałem przedstawiciela Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w celu akceptacji.

Prace zostaną wykonane na podstawie programu prac konserwatorsko-restauratorskich „Ściany w kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Podlegórze”, oprac. przez mgr Paulinę Celecką w 2024 r.

Termin ważności pozwolenia: 31 grudnia 2026 roku.

Niniejsze pozwolenie, stosownie do § 12 wyżej cyt rozporządzenia, wydaje się pod warunkiem spełnienia przez inwestora następujących obowiązków:

- zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu działań,
- obowiązku kierowania pracami konserwatorskimi i restauratorskimi przez osobę spełniającą wymagania, o których mowa w art. 37a ustawy;
- przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed rozpoczęciem badań i prac osoby kierującej pracami konserwatorskimi i restauratorskimi, a w toku na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby:
  - imienia, nazwiska i adresu osoby prowadzącej badania i prace konserwatorskie przy zabytku,
  - dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37a ustawy,
  - oświadczenia osoby, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku wykonywania badań.
- prowadzenia dokumentacji przebiegu wskazanych w pozwoleniu prac, w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną lokalizację przestrzenną wszystkich czynności, użytych materiałów oraz dokonanych odkryć, i przekazania jej wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac lub badań,
- opracowania sposobu postępowania z zabytkiem po zakończeniu wskazanych w pozwoleniu prac oraz przekazania tego opracowania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac,

- zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności,
- niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia badań konserwatorskich i prac konserwatorskich,
- dokonania odbioru końcowego wykonanych prac konserwatorskich i restauratorskich przy udziale przedstawiciela Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Zawiadomienia i dane, o których mowa powyżej **należy kierować na adres poczty elektronicznej sekretariat.zgora@lwkgz.pl lub faksem na nr 68 325 37 45**

u z a s a d n i e n i e

W dniu 05.07.2024r. do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Zielonej Górze wpłynął wniosek złożony przez Parafię Rzymskokatolicką pw. Chrystusa Króla w Smolnie Wielkim, w sprawie udzielenia pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich oraz innych działań przy ścianach w kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Podlegórze.

Właściwość rzeczowa organu ochrony zabytków w tej sprawie wynika z faktu, iż kościół jest wpisany do rejestru zabytków pod numerem L-259/A, decyzją wojewódzkiego konserwatora zabytków z dnia 04.09.2007r. Wpisany do rejestru zabytków obiekt zabytkowy chroniony jest w myśl art. 6 p. 1 lit c oraz art. 7 p. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z art. 36 ust 1 pkt. 1 i 3 cyt. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prowadzenie badań i prac konserwatorskich, prac restauratorskich oraz robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru wymaga uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków w trybie decyzji administracyjnej.

Kościół w Podlegórze został wzniesiony na miejscu starszej budowli w 1876 r. jako neoromański, z zachowaniem kanonów charakterystycznych dla stylu romańskiego. Kościół zlokalizowany na wzniesieniu w południowej części wsi, w obrębie wygradzonej murem działki kościelnej, przylegającej do cmentarza parafialnego. Świątynia jest budowlą założoną na osi wschód-zachód, murowaną z kamienia polnego, bez tynków zewnętrznych z detalem architektonicznym i rzeźbiarskim wykonanym z piaskowca. Bryła budowli w części zachodniej jest zwarta i stanowi prostopadłościenny korpus nakryty dachem dwuspadowym. W części wschodniej bryła jest rozczłonkowana, skomponowana niesymetrycznie. Stanowi ją parterowa zakrystia na południu nakryta trójspadowym dachem z lukarną, wysoka ściana korpusu zwieńczona trójkątnym szczytem przylegająca od północy czterokondygnacyjna wieża, nakryta stromym stożkowym dachem czteropłaciowym dodatkowo rozczłonkowanym lukarnami. Wejście główne do świątyni od strony zachodniej obramione jest portalem o linii łuku pełnego wspartego na dwóch filarach i dwóch kolumnach o kapitelach kostkowych. Kościół w Podlegórze jest cennym obiektem o nieprzeciętnych wartościach historycznych, artystycznych oraz naukowych, który wpisany jest do rejestru zabytków pod nr L-259A.

Celem planowanych działań jest odświeżenie wnętrza kościoła z pozostawieniem obszarów przeznaczonych do prac konserwatorsko-restauratorskich. Prace konserwatorsko-restauratorskie obejmować będą fryz pod stropem korpusu, polichromia na ścianie tęczowej, dekoracja malarska w glicie okna nad ołtarzem. Reszta ścian kościoła objęta jest pracami polegającymi na usunięciu tynków cementowych ze strefy przyziemia korpusu do wysokości otworów okiennych i zastosowanie tynków renowacyjnych, dezynfekcji, uzupełnieniu ubytków w technice zbliżonej do oryginału oraz wykończenia malarskiego uzupełnionych powierzchni tynku kolorem ustalonym w trakcie badań konserwatorskich.

Jednocześnie z uwagi na zabytkowy charakter obiektu wprowadzono dodatkowe warunki. Do ich wprowadzenia upoważniają konserwatora zabytków m.in. przepisy wyż. Cyt. Rozporządzenia

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Sportu z dnia 2 sierpnia 2018r., a także przepisy art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, który stanowi, że ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytku. Warunki dotyczą m.in. wykonywania robót budowlanych pod nadzorem osoby posiadającej odpowiednie kwalifikacje oraz doświadczenie w zakresie konserwacji zabytków.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 89 p. 2, art. 91 ust. 4 pkt 4, art. 7 pkt 1, art. 6 ust.1. pkt 1 lit. c oraz art. 36 ust. 1 pkt 1 i 1 ustawy z dnia 23.07.2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz art. 104 ustawy z dnia 14.06.1960 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego orzeczono jak w sentencji.

Jednocześnie informuję, że:

- wojewódzki konserwator zabytków może wznowić postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania badań określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku (art. 47 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)
- uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podjęcie prac nie zwalnia z obowiązku uzyskania innych, określonych przepisami prawa pozwoleń i decyzji.

p o u c z e n i e

Od niniejszej decyzji służy stronom odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie za moim pośrednictwem w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.

Przed upływem terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Decyzja staje się ostateczna i prawomocna z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania. Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z żądaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania.

Zgodnie z art. 107d ustawy z dn. 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: kto bez pozwolenia albo niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

LUBUSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
dr Barbara Bielinis-Kopec

Otrzymuje:

1. Adresat (wraz z programem prac konserwatorskich - restauratorskich 1 egz.),

Do wiadomości:

2. Kuria Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej, ul. Powstańców Wielkopolskich 1, 65-075 Zielona Góra.

aa. (6561) oprac. I.Lewandowska 10.07.2024r.

Dokonano zapłaty opłaty skarbowej w wysokości 82 zł tytułem wydania decyzji na rachunek Urzędu Miasta w Zielonej Górze w dniu 04.07.2024 r. I.Lewandowska – WUOZ Zielona Góra

ŚCIANY W KOŚCIELE P.W. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO W PODLEGÓRZU

65-063 Zielona Góra, ul. Kopernika 1

Załącznik do ZN. 542.4.2024(Trz)

z dnia 18-07-2024

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTU

Kościół w Podlegórzu wybudowany został w 1876 roku, ufundowany przez rodzinę von Reuss, w stylu neoromańskim z wykorzystaniem motywów średniowiecznej sztuki skandynawskiej z inspiracji drewnianą świątynią Vang (XII/XIII w.), przeniesioną w 1844 roku z Norwegii przez hrabinę Reden do Karpacza. Kościół wewnątrz tynkowany z drewnianym stropem pozorującym więźbę dachową. Oprócz empyry i organów oraz chrzcielnicy w kruchcie, na uwagę zasługuje drewniane wyposażenie, jak tabernakulum, stolarka drzwiowa, chrzcielnica. W trakcie badań konserwatorskich stwierdzono malowany palmetowy fryz pod linią drewnianego stropu w korpusie kościoła, polichromowany pas z motywem liści akantu i plecionki na łuku tęczowym oraz w pasie na ścianie tęczowej przy łuku tęczowym. Ponadto stwierdzono dekoracje malarskie w glifie witrażowego okna nad ołtarzem oraz na obramieniu tego okna. Polichromia wykonana została w technice olejnej na chudym podmalowaniu, z zastosowaniem pigmentów syntetycznych, w wykorzystaniem intensywnych, żywych kolorów. Fryz ma tendencję do odpajania się, zachowany jest w około 40 %, pozostałe obszary dekoracji mają dobrą przyczepność do podłoża i kohezję.

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW

ul. Zielonej Góry
65-063 Zielona Góra, ul. Kopernika 1
tel. 68 324 73 90, 68 324 74 11
fax 68 325 97 43

CEL I ZAKRES PRAC

Celem prac jest odświeżenie wnętrza z pozostawieniem obszarów przeznaczonych do prac konserwatorskich-restauratorskich. Obszary z polichromiami muszą zostać w przyszłości poddane pracom konserwatorskim-restauratorskim.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH-RESTAURATORSKICH – MALOWIDŁO ŚCIENNE (FRYZ POD STROPEM KORPUSU, POLICHROMIA NA ŚCIANIE TĘCZOWEJ, DEKORACJA MALARSKA W GLIFIE OKNA NAD OŁTARZEM)

1. Usunięcie wtórnych nawarstwień malarskich mechanicznie.
2. Dezynfekcja odkrytej zabytkowej powierzchni substancją biobójczą (na przykład Preventol) przez natrysk.
3. Podklejenie ewentualnie stwierdzonych spęcherzeń tynku zaprawą iniekcyjną mineralną przeznaczoną do obiektów zabytkowych na przykład firmy Ledan. W przypadku cienkich odspojen o utrudnionej penetracji proponuje się wprowadzenie dyspersji żywicy akrylowej lub żywicy akrylowej zmodyfikowanej domieszką wypełniacza – kredy.
4. Doczyszczenie warstwy malarskiej za pomocą odpowiednio dobranych pędzli i włókna szklanego.
5. Odsolenie zasolonych obszarów tynku przez wykonanie okładów z ligniny nasączonej wodą destylowaną.
6. Wzmocnienie strukturalne murowanego (w razie złego stanu zachowania) i tynkarskiego podłoża poprzez nasączenie jej preparatem na bazie krzemionki organicznej (na przykład firmy Remmers, Funkosil SN).
7. Konsolidacja warstwy malarskiej z podłożem. Do zabiegu przewiduje się zastosowanie

P.1 d

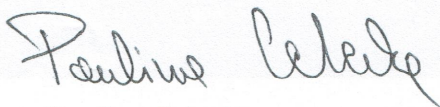
środka mineralnego na bazie szkła wodnego lub organicznego na bazie żywicy termoplastycznej. Dokładne określenie rodzaju, stężenia i sposobu aplikacji środka zostanie określone po przeprowadzeniu odpowiednich prób.

8. Uzupelnienie warstwy tynkarskiej z zachowaniem charakterystycznej faktury tynku. Do uzupelnienia nalezy wykorzystac zaprawe wapienno-piaskowa zmieszana z 1 czesci spoiwa (dobrego jakosciowo wapna dołowanego minimum 10 lat) i 3 czesci wypełniacza (piasku o charakterze podobnym jak wypełniacz zastosowany oryginalnie).
9. Uzupelnienie warstwy malarskiej metoda graficzna farbami na spoiwie w postaci roztworu alkoholowego paraloid B 82 (około 3,5%). Farba przeznaczona do uzupelnien musi miec zbliżone wlasnosci wizualne do oryginału i zawierac pigmenty odporne na dzialanie promieni UV.
10. Dokumentacja opisowa i fotograficzna przebiegu prac.

PROGRAM PRAC INTERWENCYJNYCH W OBSZARACH NIE PODLEGAJĄCYCH PRACOM KONSERWATORSKIM-RESTAURATORSKIM

Uwaga! Wszystkie prace budowlano-remontowe nalezy wykonywac pod nadzorem dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki.

1. W przypadku braku wartosciowych nawarstwień historycznych, usuniecie odspojonych, luznych lub zdegradowanych fragmentów tynku.
2. Usuniecie tynków cementowych ze strefy przyziemia korpusu, do wysokosci otworów okiennych
3. Dezynfekcja zakażonych mikrobiologicznie partii muru i tynku bezbarwnym preparatem dopuszczalnym w pomieszczeniach uzytecznosci publicznej (producent Remmers, Keim lub tozsamy)
4. Uzupelnienie ubytków muru materialem ceglany lub kamiennym historycznym (bez zanieczyszczen, zasolenia) lub nowym o odpowiednim formacie, jak w oryginalu. Zaprawa murarska powinna miec silę wiązania zbliżoną do silę wiązania zaprawy zastosowanej w XIX wieku w obiekcie (w dobrze zachowanych partiach muru). Do uzupelnien zaleca sie gotowa zaprawe murarska przeznaczona do obiektów zabytkowych (producent: Remmers, Keim, Schomburg, Optolith lub tozsame).
5. W dolnych partiach muru, w obszarach zawilgoconych z widocznymi wysoleniami zaleca sie zastosowanie systemu tynków renowacyjnych z certyfikatem WTA.
6. Rekonstrukcja/ uzupelnienie wyprawy tynkarskiej w miejscach ubytków w technice zbliżonej do oryginału i nadanie odpowiadajacej oryginałowi faktury wykończenia. Do uzupelnien zaleca sie gotowy tynk przeznaczony do obiektów zabytkowych (producent: Remmers, Keim, Schomburg, Optolith lub tozsame).
7. Wykończenie malarskie odkrytych powierzchni tynku. Rekonstrukcja oryginalnej szarzielonej kolorystyki z 1876 roku. Rodzaj i odcien zastosowanej farby ustalone zostana w ramach nadzoru konserwatorskiego i z udzialem przedstawiciela LWKZ po przedstawieniu prób kolorystycznych o wymiarze około 0,5m². Kolor musi byc jak najbardziej zbliżony do oryginału z powodu planowanego ekspozowania polichromii. Kolorystyka scian wedlug wzornika Keim Exclusiv: 9351, 9312, 9310, 9271,
8. Sporządzenie dokumentacji opisowej i fotograficznej przeprowadzonych prac.

Paulina Celecka

konserwator dzieł sztuki